

ทรุคหนักของภรรยา ความเจ็บไข้ได้ป่วยมักจะเกิดขึ้นกับคนที่ยากจนเสมอ สภาพอย่างเช่น ครอบครัวของญามินห์มีให้พบเห็นโดยทั่วไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ค่ารักษาพยาบาลก็นับวันจะแพงมากขึ้นจนคนยากจนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำต้องประสบปัญหาหนักมาตลอด ญามินห์ให้ภรรยาก็ินยาหอมหลวงที่มีราคาแพงแตกต่างไปจากยาหอมแผนโบราณกลางบ้านอย่างแต่ก่อน ยาหอมหลวงกลายเป็นปัญหาหนักสำหรับเขาเนื่องจากมีราคาแพงมาก นักเขียนชี้ให้เห็นปัญหาผ่านคำพูดโต้ตอบของญามินห์กับแม่ว่า

"ให้กินยานี้แล้วคงดีขึ้น หมอบอกว่ากินยาต้มของหมอหิมไม่หาย คอก ลีเมาะห์เป็นอัมพาตต้องกินยาหอมหลวง ยานี้ชุกละ ร้อยห้าสิบนะ มะ เราพบหมอชายอายุอยู่ในตลาดนัด เห็นคนล้อมซื้อกันแน่นเลยลองซื้อ มาดู บางทีมันอาจจะถูกกับโรคของลีเมาะห์ก็ได้"

"ซัลละห์...ยาอะไรกันวะ ชุกละ ร้อยสองร้อย ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยเห็น ท่ามันจะคือยูกอกนะ เห็นราคาแพงใส่ขวดสติกด้วยนี่ เอ... เม็ดยาก็หุ้มสติกเหมือนกัน ท่ามันจะคือจริง ๆ แหละ ว่าแต่ว่ามึงเอามาจากไหนกันล่ะ..."

(คนต่อนก, หน้า 47-48)

เหตุการณ์นี้ชี้ให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ล้าหลังและลำบากยากจนสภาพดังกล่าวสืบเนื่องมาจากฐานะความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ เหตุการณ์เช่นนี้ได้กลายเป็นปัญหาและมีผลกระทบต่อส่วนรวมโดยตรง สิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ความล้าหลังไร้การศึกษา ยึดมั่นในความเชื่อที่ผิด ๆ ถูก ๆ อย่างเช่น เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยแทนที่จะนำผู้ป่วยไปที่โรงพยาบาลก็จะซื้อยากกลางบ้านจากหมอแผนโบราณมาทำการรักษา

คนเตา ของ พนม นันทฤกษ์ เป็นเรื่องสั้นอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นภาพความขัดแย้งระหว่างนายทุนกับคนงาน คาทรนกับเจ๊ะหยาบ ทั้งคู่มีอาชีพรับจ้างเป็น คนงานที่เตาเผาถ่านของนายทุนคนจีนซึ่งพยายามทุกวิถีทางเพื่อจะจ่ายค่าแรงน้อยแต่ตัวเองต้องได้ผลกำไรมาก จนกระทั่งเจ๊ะหยาบถูกเตาเผาถ่านถล่มลงมาทับตาย นักเขียนตีแผ่ให้

เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่อันแร้นแค้นของคาทรนกับ เจ๊ะหะยาบ สะท้อนให้เห็นภาพรวมโดยทั่วไปของไทยมุสลิมซึ่งไม่มีทางที่จะหลุดพ้นไปจากความยากจนได้ นักเขียนแสดงแนวคิดชี้ให้เห็นปัญหาผ่านตัวละครแต่ให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากจน ดังจะเห็นได้จากการบรรยายเรื่องตอนหนึ่งว่า

เขาเติบโตมาพร้อมกับความเป็นกำพร้า พ่อตายในทะเลตั้งแต่เขาไม่รู้ความ พอเติบโตขึ้นมาอีกหน่อย แม่ก็จากไปด้วยไข้หัดกระดูก เขาจึงอยู่กับยายเพียงสองคนที่เฟิงมุงจากหลังเล็ก ๆ ห้ายหมู่บ้าน อยู่กับความเงียม ความร่ำรวยมาตลอด เริ่มเข้าทำงานเป็นเด็กขนไม้หน้าเตาของเตาถ่านเต้าแก่เบี้ยวตั้งแต่อายุสิบกว่าปี ตำบลที่เขาอยู่เป็นตำบลเล็ก ๆ ซึ่งคนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีคนจีนปะปนอยู่บ้างก็เป็นพวกพ่อค้าขายของชำ และพวกรับซื้อปลาจากเรือเบ็ดเรือวนเล็ก ๆ ที่ชาวบ้านออกหาทันเอง อายุได้สิบเจ็ดก็ขายก็จากไปอีกคน ถึงตอนนี้โลกทั้งโลกก็เหมือนมีเขาเหลืออยู่คนเดียว เขายังคงอาศัยอยู่ในเฟิงเล็ก ๆ นั้น และคงยังทำงานเตาถ่านของเต้าแก่เบี้ยวอยู่เช่นเดิม แต่เปลี่ยนเป็นออกตัดไม้ในแปลงสัมปะทานของเต้าแก่เบี้ยวเข้าเตาบ้าง แทนที่จะทำงานเป็นคนเตาแต่เพียงอย่างเดียว

(คนเตา, หน้า 99)

นักเขียนชี้ให้เห็นว่าสภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านตกอยู่ในอำนาจของคนจีนซึ่งเป็นเจ้าของร้านชำ และเป็นเจ้าของสัมปะทานแปลงไม้ ชาวบ้านจึงเป็นเพียงคนงานเตาเผาถ่าน หรือจะให้ดีขึ้นกว่าเดิม ได้แก่ อาชีพรับจ้างตัดไม้ส่งเตาถ่านเท่านั้น ไม่ว่าจะ เป็นเตาถ่านหรือแปลงไม้ก็ล้วนแต่เป็นของคนจีน การรับจ้างตัดไม้ในแปลงสัมปะทานส่งเตาถ่านให้เต้าแก่ทำรายได้ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังเป็นรายได้ที่ถือว่าอยู่ในระดับต่ำ เพราะเป็นการเพิ่มขึ้นจากรายได้ประจำเพียงวันละ 30 บาท แม้จะเป็นรายได้ที่ค่อนข้างต่ำ ชาวบ้านบางคนพยายามสร้างตัวด้วยการเปลี่ยนอาชีพไปทำอย่างอื่นที่ดีกว่า อย่างเช่น คาทรนต้องการนำเงินที่เก็บออมเอาไว้ไปซื้อเรือเบ็ด เห็นได้จากคำพูดของคาทรนที่พูดกับปรียาน ตอนหนึ่งว่า

"ข้าจะเอาเงินที่เก็บไว้ซื้อเรือเบ็ดสักลำ หากินกับทะเลดีกว่า
เมื่อโชคได้ตั้งค้ำบัง แลจะได้สบายไปข้างหน้า ไม่ต้องมานั่งปอก
เปลือกไม้ได้วันสิบห้าบาทอยู่อย่างนี้"

(คนเตา, หน้า 102)

นี่ ของ สายธารสิโป เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เนื่องมาจากความยากจน ตัวละครคือซิลมาต้องออกจากโรงเรียนเพราะความยากจนเป็นสาเหตุใหญ่ ซิลมาออกจากโรงเรียนไปแต่งงานทั้งที่เรียนไม่จบ ด้วยเหตุผลของแม่ที่ว่าไม่มีเงินให้เรียน หลังจากแต่งงานแล้วถูกทอดทิ้งให้ไปอยู่ตามลำพังเพราะสามีเป็นโจรก่อการร้ายถูกทางการตามจับ ซิลมาจึงต้องรับจ้างกรีดยางเลี้ยงชีพตามลำพัง เธอตั้งใจว่าจะข้ามฝั่งไปทำงานที่มาเลเซีย การแต่งงานเมื่ออายุน้อยเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบเห็นในกลุ่มไทยมุสลิม ในที่สุดก็นำไปสู่การหย่าร้าง ลูกที่เกิดมาเมื่อไม่มีผู้รับผิดชอบเลี้ยงดูจึงเติบโตขึ้นมาด้วยความยากจน วัฏจักรแห่งปัญหานี้ยากที่จะหมดสิ้นไป ซิลมาจึงเป็นภาพตัวแทนของเด็กหญิงไทยมุสลิมที่ประสบกับความยากจนและแต่งงานเมื่ออายุน้อยแล้วถูกสามีทอดทิ้ง เมื่อไม่มีทางเลือกจึงตัดสินใจที่จะข้ามฝั่งไปทำงานรับจ้างในมาเลเซียด้วยความคิดที่ว่าอะไรต่ออะไรจะดีขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่ การข้ามฝั่งไปทำงานรับจ้างที่มาเลเซียมีปัญหามากมายอาจจะถูกจับฐานไม่มีบัตรประจำตัวเห็นได้จากคำพูดของแม่ที่พูดกับซิลมา

"...ที่นั่นมันไม่ใช่แผ่นดินไทย ลูกจะไปอยู่กับใคร และที่สำคัญลูก
ไม่มีบัตรประชาชน ดีไม่ดีลูกอาจถูกจับก็ได้ แม่จะให้ลูกคิดให้ดีกว่า"

(นี่, หน้า 26)

ผีเสื้อในสายฝน ของ ภิญโญ เวชโช เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความยากจนเป็นสาเหตุให้ผู้คนในพื้นที่คั่นรอนเพื่อข้ามฝั่งไปอยู่มาเลเซีย ผู้คนข้ามฝั่งไปมาเลเซียเนื่องมาจากความยากจนอย่างเช่น ครอบครัวของซิลมา เธออยู่กับลูกสาวคือตานี ส่วนสามีข้ามฝั่งไปอยู่มาเลเซีย สภาพชีวิตความเป็นอยู่จึงคละเคล้าอยู่กับความแร้นแค้น และอาหารที่รับประทานส่วนใหญ่ได้แก่บูกู ซึ่งเป็นสภาพที่แท้จริงของชาวบ้านที่ยากจน นักเขียนได้บรรยายให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ว่า

น้ำบูดูวันนี้ดีกว่าหลายวันที่ผ่านมา เพราะได้ปลาหูจากตลาดนัดมา
 อย่างใส่ลูกเนียงที่เพาะฝังทรายเอาไว้ยังคงเป็นผักได้เหมือนทุกวัน วันนี้
 อีกเหมือนกันที่คานี้ได้ปลาหูทอดหอมกลิ่นขมิ้นคลุกข้าวหลังจากที่ราคน้ำบูดู
 เปล่า ๆ มาหลายวัน

(ผีเสื้อในสายฝน, หน้า 42)

ความยากจนจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้คนค้นรอนี้ไปอยู่มาเลเซีย เห็น
 ได้จากคำพูดของซัลมาซึ่งพูดกับหญิงชาวบ้านขณะตามหาคานีลูกสาวของตนที่หายไป หญิงชาว
 บ้านจึงบอกว่าสามีของนางนั่นเองนำลูกสาวข้ามไปฝั่งมาเลเซีย ดังจะเห็นได้จากคำพูดของ
 ชาวบ้านว่า

"มันว่าคานีอยู่กับเอ็งออต ๆ อยากรู ๆ อยุ่ไปก็ไม่ได้ดี"

"ทำไม" หล่อนไม่มีคำถามอะไรที่คิดว่าน้ออีก ทุกส่วนมันมันเงงและ

ท้อตัน

"ให้เลี้ยงอยู่ฝั่งโน้นก็ดีแล้ว อยู่กับเอ็งลำบากเหมือนมะแอมันว่า"

(ผีเสื้อในสายฝน, หน้า 43)

ไฟพิษบนเรือแจว ของ ชำนาญ อำไพ เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนให้เห็น
 ปัญหาความยากจนของผู้คนในพื้นที่อีกเรื่องหนึ่ง ตะเนาะมีะเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งใน
 ชนบทซึ่งเป็นถิ่นทุรกันดาร ลูกหลานของชาวบ้านไปโรงเรียนโดยมีครูเจ๊ะแฉะ วงศ์เดวา ซึ่ง
 เป็นครูเก่าแก่ของหมู่บ้านทำหน้าที่สอน ความยากจนจึงถูกนำมาแยกให้เห็นรายละเอียดของ
 ปัญหาผ่านแนวคิดของนักเขียนดังนี้

สภาพของนักเรียนที่นี่ อาจจะแตกต่างจากนักเรียนในเมือง ลูกศิษย์
 ของครูส่วนมากยากจน เสื้อผ้าขาดกระรุ่งกระริ่ง กระด้ากระด้างด้วย
 พ่อแม่ไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับเอาใจใส่อบรมลูก

(ไฟพิษบนเรือแจว, หน้า 60)

นักเขียนไม่ได้ชี้ให้เห็นปัญหาโดยตรง แต่ได้สะท้อนให้เห็นภาพความจริงโดยย้าความคิดเห็นของตนอย่างหนักแน่นต่อกรณีที่พ่อแม่เด็กไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการเอาใจใส่เลี้ยงดูลูก

เวลาของพวกเขาหันมาหมายถึงเงินแต่ละบาทที่แลกกับร่างกาย เพื่อเก็บไว้ซื้ออาหารเลี้ยงดูครอบครัวสำหรับประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ ทั้งยังมีได้คำนึงถึงคุณค่าของอาหารว่ามีประโยชน์ต่อร่างกายเพียงพอหรือไม่มากกว่าบรรจุงบไปให้นักห้องไว้ก่อนเท่านั้นเอง

(ไพพิชบนเรือแจว, หน้า 60)

สภาพดังกล่าวเป็นผลสืบเนื่องมาจากฐานะเศรษฐกิจ สะท้อนให้เห็นภาพของไทยมุสลิมโดยทั่วไปเป็นอย่างดี พวกเขามีชีวิตความเป็นอยู่ห้งลำหลังและยากจน การเล่าเรียนจึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก ถึงกระนั้นครูที่ทำการสอนไม่ได้หมดสิ้นความหวังกลับภูมิใจมากกว่าที่เห็นนักเรียนมีโอกาสได้เล่าเรียน นักเขียนสะท้อนปัญหาผ่านความนึกคิดที่เกิดจากความภูมิใจของครูเงาะ วงศ์เดวา

ครูก็ยังภูมิใจ...อบอุ่น และรู้สึกมีความหวังที่เด็กเหล่านั้นได้ร่ำเรียน
พอที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้บ้าง

(ไพพิชบนเรือแจว, หน้า 60)

รางวัลจากหวันสะมะแอ ของ สมศักดิ์ เส้นดาโอ๊ะ เป็นเรื่องสั้นอีกเรื่องหนึ่งที่นักเขียนได้แสดงแนวคิดชี้ให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากจนของผู้คนในพื้นที่หวันสะมะแอเป็นนักเรียนในโรงเรียนของหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลความเจริญ กำฟ้าร่ำพ้ออยู่กับแม่ บางวันต้องขาดโรงเรียนไปช่วยแม่ทำนา ความยากจนทำให้เด็กอย่างหวันสะมะแอต้องดิ้นรนต่อสู้อุปสรรค ทั้งขาดโรงเรียนไปช่วยแม่ทำนาทั้งที่การเรียนก็ตกต่ำ ครูคนอื่น ๆ จึงไม่เข้าใจจนถูกตราหน้าว่าเป็นเด็กที่ไม่เอาถ่าน และปัญญาอ่อน นักเขียนชี้ให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นผ่านการเล่าเรื่องของ "ฉันทน์" ซึ่งเป็นตัวละคร ตอนหนึ่งว่า

เธอเป็นเด็กที่น่าเห็นใจและควรเข้าใจวิถีชีวิตอันแสนขรุขระ เป็นเด็ก
กำพร้าพ่อ และอยู่กับแม่ตามลำพัง เธอต้องทำนาเหมือนกับชาวนาคน
อื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้าวมาบำบัดความหิวและความอดอยาก

(รางวัลจากวันสะมะแอ, หน้า 21)

นักเขียนชี้ให้เห็นว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับวันสะมะแอ เป็นผลกระทบ
ที่สืบเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจโดยตรง แม้ว่าเป็นเพียงเรื่องราวที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง
เพียงเล็กน้อย แต่ก็ยังเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัด

6. เรื่องสั้นที่สะท้อนปัญหาทางด้านการเมือง

การเมืองเป็นปัญหาที่มีความล่อแหลมอีกปัญหาหนึ่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้
นักเขียนนำเอาเหตุการณ์ที่เป็นปัญหามาสะท้อนให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ในเรื่องสั้นตามลักษณะที่
ปรากฏดังนี้

6.1 การก่อการร้าย

การก่อการร้ายเป็นปัญหาทางการเมืองที่มีผลกระทบต่อสังคมในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ เรื่องสั้นที่สะท้อนปัญหาการก่อการร้าย มีดังต่อไปนี้

เปาะเยะ ของ นรา ณ เขากง ได้นำเอาปัญหาทางการเมืองที่มีผล
สืบเนื่องมาจากการก่อการร้ายมาสะท้อนให้เห็นความเป็นจริงที่เกิดขึ้น การก่อการร้ายเป็น
การกระทำเพื่อการแบ่งแยกดินแดน นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดจากความร่วมมือกัน
ระหว่างอดีตเจ้าเมืองและนักการเมืองที่สูญเสียผลประโยชน์ โดยมีกลุ่มอาชญากรที่เป็นโจร
ธรรมดาที่ยินยอมรับใช้เป็นเครื่องมือ ปัญหาเริ่มต้นจากความต้องการกลับมาใช้อำนาจเหมือน
อย่างเดิมของอดีตเจ้าเมืองบางคนจึงร่วมมือกับนักการเมืองผู้หวังประโยชน์และกลุ่มอาชญากร
ที่ยินยอมรับใช้เป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหว ขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนจึงเกิด
ขึ้น นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นความเป็นมาในตอนเริ่มต้นของการก่อการร้ายว่า

เจ้าชายในตระกูลเจ้าเมืองปัตตานี ชื่อคนกูมไฮยิดดีน ได้จัดตั้งขบวนการแบ่งแยกดินแดนสามจังหวัดภาคใต้ขึ้น เรียกชื่อขบวนการว่า "คณะชาตிகฤษฏ์" มีคำขวัญประจำคณะว่า "คือขบวนการปัตตานี" ซึ่งแปลว่า "มลายูปัตตานีฟื้นชีพขึ้นเถิด"

(เปาะเยะ, หน้า 29)

ขบวนการโจรก่อการร้ายได้ถือกำเนิดขึ้นมาในช่วงหลังการปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 และเริ่มเคลื่อนไหวรุนแรงขึ้นในพื้นที่สามจังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส สาเหตุสืบเนื่องมาจากคนกูมไฮยิดดีนเกิดความไม่พอใจในการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองประเทศมาเป็นระบบเทศบาล ประกอบกับคนกูมฮันดุลกาเคร์ หรือ พระยาวิชิตภักดี เจ้าเมืองปัตตานีคนสุดท้ายซึ่งเป็นบิดาถูกกล่าวหาว่าเป็นขบถและถูกรัฐบาลสั่งจับไปลงโทษจำคุก คนกูมไฮยิดดีนจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเรียกร้องอำนาจอิสระ วิธีการของคนกูมไฮยิดดีน ได้แก่ การขอความช่วยเหลือและการสนับสนุนทั้งในประเทศและจากต่างประเทศ นักเขียนบรรยายว่า

... เริ่มต้นด้วยการรวบรวมเชื้อสายเจ้าเมืองบริเวณเจ็ดหัวเมืองมาเป็นกำลังสำคัญในฐานะที่เป็นผู้สูญเสียดินแดนในการปกครองให้แก่อังกฤษ และรวบรวมบรรดาอาชญากรซึ่งมีมากมายในยุคหลังสงครามเป็นพลพรรคสำหรับเข้ามาก่อการร้ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนการสนับสนุนจากต่างประเทศและองค์การสหประชาชาตินั้นใช้หนังสือพิมพ์ อุตุสซัน ซึ่งมีอุดมคติเป็นชาตินิยมของมลายูและวิหุสิงคโปร์ เป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อและโจมตีประเทศไทย

(เปาะเยะ, หน้า 32)

อดีตเจ้าเมืองบางคนเคลื่อนไหวด้วยการสร้างสถานการณ์ให้ไทยมุสลิมเกลียดชังระบบการปกครองของรัฐ โดยใช้ศาสนาและความแตกต่างในด้านภาษา ประเพณี วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ การเคลื่อนไหวจะกระทำในลักษณะการรวบรวมบรรดาอาชญากรเข้า

ร่วมเป็นพลพรรค เปาะเยะจึงเป็นอาชญากรผู้หนึ่งที่ถูกชักชวนให้เข้าร่วมขบวนการโจรก่อการร้าย การรวมกลุ่มระหว่างอดีตเจ้าเมือง นักการเมือง และอาชญากร เป็นรูปขบวนการขึ้นเพื่อเคลื่อนไหวทางการเมืองในลักษณะรุนแรงนั้น นักเขียนได้สะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา

ใบปลิวโฆษณาชักชวนให้ประชาชนลุกขึ้นต่อสู้กับรัฐบาลถูกแจกจ่ายและปิดตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่วทุกหัวระแหง วันสำคัญถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นฤกษ์ยึดสามจังหวัดภาคใต้

(เปาะเยะ, หน้า 37)

หลังจากเปาะเยะเข้าร่วมเป็นพลพรรคของตงกวมไฮยิดคีน การเคลื่อนไหวทางการเมืองเริ่มรุนแรงขึ้น ขบวนการโจรก่อการร้ายจึงได้วางแผนลงมือปฏิบัติการทันที นักเขียนได้ยืนยันว่า

วันที่ 26 เมษายน 2491 ตงกวมไฮยิดคีน กับ นายอคุลย์ ณ สายบุรี ได้ลอบเข้ามาในตำบลจะแนะ อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส รวมพลได้ประมาณ 400 คนเศษ ทำพิธีอาบน้ำมนต์ศักดิ์สิทธิ์โดยอาจารย์ที่มีชื่อแล้ว ก็ยกพลเข้ายึดตลาดทุ่งขงญูฆ่าฟันคนจีนและคนไทยตายไปหลายคน ตามแผนกำหนดให้โจรในจุดอื่น ๆ รวบรวมกำลังเข้ายึดตัวอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา

(เปาะเยะ, หน้า 37)

จลาจลขงญูกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญทางการเมืองที่มีความล่อแหลมต่อความมั่นคงของประเทศ ถึงแม้ว่ากลุ่มผู้ก่อการจลาจล จะถูกปราบปรามอย่างหนัก และบางคนถูกจับกุมลงโทษ ขบวนการโจรก่อการร้ายยังสามารถดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ต่อไปอีก เปาะเยะเป็นอีกผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เปาะเยะอยู่ในฐานะที่เป็นผู้กำหนดชะตากรรม ให้แก่ชาวสาม-
จังหวัดภาคใต้ เขาอาจยังความพินาศให้ชาวสามจังหวัดภาคใต้คนหนึ่ง
คนใด หรือหมู่หนึ่งหมู่ใดก็ได้ เพราะเขามีอำนาจมืดเป็นเครื่องมือและ
อาศัยมาเลเซียเป็นสถานที่พักพิง ซึ่งยากที่อำนาจกฎหมายของประเทศ
ไทยจะเข้ามาจัดการได้

(เปาะเยะ, หน้า 42)

ขบวนการโจรก่อการร้ายแย่งแยกดินแดน กลายเป็นองค์กรกลางที่มี
อิทธิพลในการเคลื่อนไหวทางการเมือง นอกจากจะเป็นศูนย์รวมระหว่างอดีตเจ้าเมือง นัก
การเมืองและกลุ่มอาสาสมัคร เข้าด้วยแล้ว นักเขียนได้ย่ำให้เห็นทัศนะของตนอย่างตรงไปตรงมา
โดยชี้ให้เห็นว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการให้ที่อยู่อาศัย
สำหรับพักพิงอีกด้วย

ผมถูกมัดมือชก ของ กัมปนาท จินตวิโรจน์ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เปิด
เผยให้เห็นปัญหาด้านการเมืองที่มีผลกระทบมาจากการก่อการร้าย ทรูถวิล โกสโยกานนท์
เล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ที่พบเห็นว่า พวกโจรมีการรวมตัวกันอย่างมีระเบียบและมีกฎเกณฑ์
การปฏิบัติการก่อการร้ายมุ่งกระทำเฉพาะคนไทยพุทธหรือผู้ที่ไม่ยอมเข้าร่วมเป็นพวกชาวมุสลิม
แทนที่จะเรียกพวกเหล่านั้นว่าพวกโจร แต่กลับไปเรียกว่า "ทหารป่า" ดังจะเห็นได้จากคำพูด
ของแวนอาแซ แวนมาะมิง พูดกับทรูถวิล

"พวกเราเป็นทหาร ไม่ใช่โจร" แวนอาแซ แวนมาะมิง กล่าว
อย่างฉาดฉาน "เป็นหน่วยของกองทหารกู้ชาติเมืองปัตตานี ขึ้นเป็น
เอกราชเหมือนเมื่อสมัยก่อนเป็นรัฐของเราเอง และปกครองกันเอง
เราจะไม่ยอมให้คนไทยนอกศาสนา พวกนักล่าเมืองขึ้นเป็นนายเหนือ
พวกเรา และคอยกดขี่บีบบังคับอีกต่อไป"

(ผมถูกมัดมือชก, หน้า 117)

การจัดตั้งสาธารณรัฐปัตตานีให้เป็นรัฐเอกราช ปกครองตนเองเป็น
เงื่อนโซ่ทางการเมืองที่นำไปสู่ปัญหาความทุกข์ทุกสมัย อาชญากรหรือโจรที่ไปเข้าร่วมขบวนการ
โจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนกลายเป็นกำลังสำคัญในการเคลื่อนไหวจะมีลักษณะต่าง ๆ ซึ่ง
นักเขียนได้สะท้อนแนวคิดให้เห็นปัญหาว่า การกล่าวหาข้าราชการไม่มีความเป็นธรรม การ
ประทุษร้ายไทยพุทธ การจับครุเรียกค่าไถ่ เผาโรงเรียน และส่งจดหมายเรียกค่าคุ้มครอง
การกระทำในลักษณะเช่นนี้พวกโจรแอบอ้างว่าเป็นการกระทำเพื่อปกป้องเอกราชของพวกคนที่
สูญเสียชีวิต นักเขียนสะท้อนสภาพปัญหาผ่านคำพูดของอุเซ็ง สาและที่พูดกับครุถวิล

"กองทหารกล้าตายของเราเดี๋ยวนี้มีอยู่มากแล้ว มีทั้งเมืองไทย
ทุกจังหวัดทั่วภาคใต้ และภายนอกเมืองไทยก็มี แต่ตอนนี้เรายังขาด
แคลนอาวุธดี ๆ อยู่บ้าง ยังมีใช้ไม่เพียงพอกัน เราจึงจำเป็นต้องทำ-
งานเพื่อหาเงินมาซื้ออาวุธสำหรับใช้ทำการกู้ชาติ ไม่ใช่เราเป็นโจร
เพียงเราทำอย่างเยี่ยงโจร พวกอาวุธพร้อมเมื่อใด เราก็จะขับไล่
พวก "โต๊ะนาย" ข้าราชการไทยที่คอร์รัปชั่นออกไปจากแผ่นดินของเรา
ให้หมดสิ้นทันที..."

(ผมถูกมัดมือชก, หน้า 118)

"โต๊ะนาย" ซึ่งถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องถูกขับไล่ออกไปจากพื้นที่
โต๊ะนาย หมายถึง กลุ่มข้าราชการโดยเฉพาะฝ่ายปกครอง ทหาร และตำรวจ ขบวนการ
โจรก่อการร้ายพยายามสร้างสถานการณ์ให้ดูเสมือนหนึ่งเป็นเงื่อนโซ่ทางการเมือง เพื่อให้
เกิดความร่วมมือจากไทยมุสลิม การสร้างสถานการณ์ให้เป็นปัญหาทางการเมืองในลักษณะนี้
เพราะมีเหตุผลของการก่อการร้ายอยู่เบื้องหลัง ซึ่งนักเขียนได้ชี้ให้เห็นปัญหาผ่านคำพูดของ
ตัวละคร

"คนพวกนี้เราไม่ต้องการไว้ให้หนักแผ่นดิน แล้วพวกเราเองก็จะ
ทำหน้าที่เจ้าพนักงาน นักบริหาร ผู้ปกครองรัฐของเราเอง สำหรับ
มวลชนเชื้อชาติอื่นที่มีเชื้ออิสลามิก เช่น ชาวไทย หากสมัครใจยอมอยู่

อยู่ต่อไปเป็นราษฎรของเรา ก็ต้องอยู่อย่างคนต่างด้าว ถูกก้ำจัดสิทธิ
บางประการ และห้ามถือกรรมสิทธิ์เหนือที่ดินทั้งหมด"

(ผมถูกมัดมือชก, หน้า 119)

ครูเป็นอีกกลุ่มบุคคลที่ขบวนการโจรก่อการร้ายนอกจากจะถูกคามแล้ว
ยังพยายามเพื่อให้ครูมาร่วมมือกับฝ่ายตน ความพยายามดังกล่าวอาจจะเป็นไปใน
ลักษณะการขอร้อง บังคับ หรือข่มขู่อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า การจัดการศึกษา รวมทั้ง
การเรียนการสอนในโรงเรียนจะต้องกระทำตามความต้องการที่พวกเขากำหนดเอาไว้ ดัง
จะเห็นได้จากคำพูดของโจรว่า

"...ต้องตกลงสัญญากันเสียก่อนว่า ครูอยู่ภายใต้คำสั่งของพวกเขา
เราและสอนเฉพาะภาษาบาลีสันสกฤตเท่านั้น ห้ามสอนหนังสือไทยกับประวัติ
เลวไหลเบี้ยว ๆ แบบเมื่อก่อนเด็ดขาด"

(ผมถูกมัดมือชก, หน้า 119)

นักเขียนชี้ว่าขบวนการโจรก่อการร้ายได้จัดตั้งกองทหารกู้ชาติขึ้นมา
เพื่อทำการต่อสู้ในการกอบกู้เอกราช กองทหารกู้ชาติมีหน้าที่ทำการอยู่บนภูเขาบูโด เปาะเยะ
ซึ่งเป็นขุนโจรชื่อดังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าใหญ่มีสมญานามว่า "รายอบูเก๊ะ" หมายถึง
ราชาแห่งภูเขาที่ทุกคนรู้จักดี เปาะเยะจึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในพื้นที่อย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้
จากคำพูดของ มูดอ อูมา ขุนโจรชื่อดังภายใต้บังคับบัญชาของเปาะเยะ ว่า

"หัวหน้าใหญ่ในประเทศของเราคือ โต๊ะเจ๊ะ หรือเปาะเยะที่
ชาวบ้านทั่วไปเรียกกันว่า "รายอบูเก๊ะ" ตั้ง "กอง" อยู่บนภูเขาบูโด
แดนศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งแม้แต่ระเบิดหรือลูกปืนใหญ่ตกลงมาก็จะไม่เป็นไร ไม่
ระเบิด"

(ผมถูกมัดมือชก, หน้า 120)

นักเขียนให้ความเห็นว่าแผนการ และขั้นตอนของการกอบกู้เอกราช
ปौरาเฮง นาแซ โจรก่อการร้ายอีกคนหนึ่ง ขยายรายละเอียดให้ทราบดังนี้

"ทหารหาญของพวกเรากระจายอยู่ทั่วทั้ง 3 จังหวัด ให้แยกคุม
ยึดครองรับผิดชอบพื้นที่เป็น "กอง ๆ" กันไป โดยมากในบริเวณที่ตัว
"ผู้กอง" ตั้งบ้านเรือนอยู่เดิมหรือเคยมีอำนาจอิทธิพลมาก่อน ส่วนใหญ่
ก็ล้วนเคยเป็นโจรผู้ก่อการร้ายทำความผิดและหลบหนีเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว
โต๊ะเง๊ะได้รวบรวมเรียกเข้ามาให้ยอมอยู่ใต้บังคับบัญชาคอยรับฟังคำสั่ง
การของเขาโดยทำพิธีสาบานตัวก่อนว่า ต้องทำงานเพื่อชาติ ศาสนา
และดินแดนมลายู..."

(ผมฤกษ์มคิม็อก, หน้า 121)

จำหะรงค์ ของ ซิด จิตรเที่ยง เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนให้เห็นวิธีการ
หาสมาชิกร่วมขบวนการจากกลุ่มวัยรุ่น แผนการที่ได้ผลคือใช้อบายมุขและยาเสพติดเป็นสิ่ง
มอมเมา นักเขียนเน้นให้เห็นว่า

ขบวนการอุมาห์ของพวกแยกดินแดน กำลังใช้วิธีการมอมเมาเพื่อหา
สมาชิก เช่น ฟรีเช็กส์ ยาเสพติด ชิคคานอล เข้าล่อ... ไล่เด็กเอ๋ย
เจ้าเห็นกงจักรเป็นดอกบัว

(จำหะรงค์, หน้า 101)

จำหะรงค์เป็นตำรวจชั้นผู้น้อย และเป็นไทยมุสลิมอีกคนหนึ่งที่ไม่เห็น
ด้วยกับการกระทำของขบวนการโจรก่อการร้าย นักเขียนแสดงความเห็นในจุดนี้ว่า ความคิด
เห็นของเขาเสมือนหนึ่งตัวแทนฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำนั้น

ไม่ใช่เพราะเจ้าคนโจรพวกนี้หรือหลงลงผู้ทะเลาะทะเลาะกัน มักใหญ่ใฝ่สูง
ทางด้านการเมือง ยุแยงให้เกิดความไม่สงบขึ้นเพื่อปั่นบึงขับไล่คน
ไทยพุทธออกจากพื้นที่ไป แล้วพวกมันก็จะได้ตั้งรัฐใหม่ขึ้น และสถาปนา

ตัวเองขึ้นครองรัฐ... ไม่ว่าไทยพุทธและไทยอิสลามมันยุเหยให้พวก
เราไทยด้วยกันเกลียดชังกัน ซึ่งก็ชิงเด่นกันโดยเอาศาสนามาบังหน้า
(จำพระรงค์, หน้า 102)

นักเขียนได้แสดงแนวคิดให้เห็นดังนี้ว่า ความหวาดระแวงนั้นก็เป็นอย่างอื่น
เงื่อนไขหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะความหวาดระแวงซึ่งกันและกันจะนำไปสู่ความเข้าใจผิด
กระทั่งกลายเป็นปัญหาในการอยู่ร่วมกัน ก่อให้เกิดความแตกแยกกันระหว่างไทยพุทธและไทย
มุสลิม ยิ่งมีการนำเอาศาสนาเป็นข้ออ้าง ความแตกแยกทางด้านศาสนาจะกลายเป็นเครื่องมือ
มือที่ขบวนการโจรก่อการร้ายนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่าง
ได้ผล

เปลวไฟ ของ มกุฏ อรดี เปิดเผยให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่
ชาวบ้าน โดยพวกตนอยู่ในฐานะที่ไม่มีทางเลือก เมื่อพวกป่าซึ่งหมายถึง ผู้ก่อการร้ายและ
เจ้าหน้าที่ของทางการเข้ามาในหมู่บ้าน พวกป่าเข้ามาเพื่อขยายอิทธิพลทางการเมือง และ
เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเพื่อปราบปราม ชาวบ้านจึงกลายเป็นคนกลางที่ต้องระมัดระวัง การ
วางตัวเป็นกลางต่อสถานการณ์เป็นทางออกที่ดีที่สุด นักเขียนให้ทัศนะว่า

เมื่อไม่นานมานี้ มีเรื่องพูดกันทั่วทั้งหมู่บ้านหลายหมู่บ้านที่เดียว ก็เกี่ยว
กับการเดินทางมาของ "พวกป่า" คนพวกนี้สวมชุดเขียว มีปืนยิงเร็ว
เป็นอาวุธ

แรกที่เดียวชาวบ้านชายทะเลได้พบเห็นก่อนในตอนกลางคืน พวก
ป่าเดินกันเป็นกลุ่มนับสิบคนที่เดียวตามแนวถนนตัดใหม่...เมื่อชาวบ้าน
พวกนั้นได้พบแล้วก็พากันเงียบไม่มีใครบริปาก...มีการปะทะกันระหว่าง
เจ้าหน้าที่ทางการกับพวกป่า...เงียบกันไปอีกนาน สำหรับคนในหมู่บ้าน
ของเราก็เหมือนกับชาวบ้านถิ่นอื่น พวกเขาจะไม่พูดถึงเรื่องทำนองนี้
เลย ถ้าไม่จำเป็น...มันเป็นการไม่ดีที่จะไปทำรู้เรื่องทำนองนี้ ไม่ว่า
จะเป็นฝ่ายไหน

(เปลวไฟ, หน้า 29-30)

วันลงจากเขา ของ ณรงค์ฤทธิ์ สักการณรงค์ เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนให้เห็นการก่อการร้ายซึ่งขบวนการโจรก่อการร้ายเชื่อว่า เป็นแนวทางที่ถูกต้อง เพราะเป็นการต่อสู้เพื่อเอกราชของชาติมลายู โจรเผาโรงเรียนเพราะเห็นว่าเป็นสถาบันปลูกฝังความเป็นไทย ทำให้ลูกหลานของชาวบ้านไม่มีความผูกพันกับกลุ่มของตน จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นดินแดนดินและเป็นมาตุภูมิของคนมลายู ดังจะเห็นได้จากยูโซะ หัวหน้าโจรก่อการร้ายถูกครูอาสาพูดจาหว่านล้อมให้มอบตัวต่อทางการโดยให้คำมั่นถึงเหตุผลความถูกต้องชัดชัด เขาไม่ยอมทำตามการชักชวนเนื่องจากมีความเชื่อมั่นต่อแนวทางการต่อสู้ของตน ยูโซะกับครูอาสาจึงโต้ตอบกันด้วยคำพูดที่เผ็ดร้อน

"งั้น... แกก็รู้แล้วซินะว่า แผ่นดินนี้เป็นของใคร" ยูโซะตัวดี
เสียงลึกลงในลำคอ

ครูใหญ่อาลีตอบอย่างฉาดฉาน "ของเราทุกคน"

"แผ่นดินนี้เป็นของเราทุกคน แกลสอนภาษาไทยเพื่อกลืนชาติตัวเอง ภาษาของเราทำไมแแกไม่สอน อาลี... ถ้าแแกไม่เปลี่ยนใจข้าจำเป็นต้องฆ่าคนทำลายชาติเผ่าพันธุ์ตัวเองอย่างแก ขึ้นพล้อยไว้ต่อไปก็เป็นที่สาธิต์..."

"ลัทธิอะไรไม่สนใจ รู้แต่ว่าข้าคือคนไทย แกด้วย"

"ไม่... ไม่เด็ดขาด แกด้วย" ยูโซะสวนคำพูดทันที

(วันลงจากเขา, หน้า 42)

การที่ยูโซะปฏิเสธความเป็นคนไทยนั้น นักเขียนมีความเห็นว่าเพราะความคิดฝังใจว่าตนเป็นคนมลายู ลูกของชาวบ้านรวมทั้งครูอาสาที่เป็นคนมลายู การเรียนรู้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษามลายูถือว่าการถูกกลืนชาติ การปฏิบัติหน้าที่ของครูอาสาจึงเป็นการทรยศต่อแผ่นดิน นักเขียนแสดงทัศนะผ่านคำพูดของตัวละครว่า

"กำนันอย่างข้างต้องตกเป็นผู้ต้องหาแบ่งแยกดินแดน" ยูโซะพูดขึ้นเสียงหนักหน่วง "อาลี...แกคิดบ้างไหม ข้าจะแบ่งแยกทำไม เมื่อคืนฝันนี้เป็นมาตุภูมิของข้า โรงเรียนนี้ข้าให้เงินสร้าง ข้าอยากเห็นความเจริญของหมู่บ้าน ไม่ใช่ความเจริญอย่างที่เป็นอย่างนี้"

"แกควรมอบตัวกับทางการ ข้าจะนำไปเอง"

"ฮือ" ยูโซะหวัดเสียงลือออกมาจากลำคอ "ฝันคืนนี้ข้าเป็นเจ้าของ แกยังจะให้ข้าไปมอบตัวกับทางการที่ไหน แกมันคนทรยศต่อแผ่นดินของตัวเอง"

(วันลงจากเขา, หน้า 42)

ตะวันโชนแสง ของ ฌวงค์ฤทธิ คักคารฌรงค์ สะท้อนให้เห็นปัญหาการก่อการร้ายเกิดขึ้นจากความสำนึกในเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ การจัดการศึกษาของรัฐไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมท้องถิ่น ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าพวกตนกำลังสูญเสียเอกลักษณ์ และถูกผสมกลมกลืนทางด้านประเพณีวัฒนธรรม การต่อสู้เพื่อจัดตั้งรัฐเอกราชปกครองตนเองเป็นวิถีทางเดียวที่จะสามารถดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติของคนเชื้อสายมลายู การก่อการร้ายแม้จะถูกทางราชการกล่าวหาว่าเป็นการแบ่งแยกดินแดน แต่กลุ่มหรือขบวนการต่าง ๆ เห็นว่าเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่ออุดมการณ์ของพวกตน นักเขียนได้แสดงแนวคิดชี้ให้เห็นปัญหาผ่านคำพูดของอับดุลกาเดร์ กับมะยิโต้ตอบกันว่า

"ข้าทำตามแนวทางของข้า"

"แนวทางบ้าบออะไรของพวกแก"

"ปฏิบัติเพื่ออุดมการณ์"

"ฆ่าลูกตัวเอง นั่นเรอะอุดมการณ์"

"เออ" อับดุลกาเดร์กระซอกเสียงห้วน

"มะยิ... ให้อำนันมือปราบ แกรู้ไว้ด้วย ดินสิ้นนี้เป็นมาตุภูมิของ
ข้า ข้าจะหลังเลือกปฏิบัติจนหยดสุดท้าย"

"เพื่ออะไร"

"สถาปนารัฐเอกราช"

(ตะวันโชนแสง, หน้า 42)

เป้าหมายของการปฏิบัติเพื่ออุดมการณ์ ได้แก่ การต่อสู้เพื่อสถาปนา
รัฐเอกราช เพราะพวกเขาเห็นว่าเมื่อรัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการ และนโยบาย
ของรัฐไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เจ้าหน้าที่หรือกลไกของรัฐ กระทำทุกอย่างเพื่อ
รับใช้รัฐโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของประชาชน การก่อการร้ายในความเห็นของกลุ่มหรือ
ขบวนการต่าง ๆ ถือว่าเป็นการปฏิบัติเพื่ออุดมการณ์ แต่รัฐเห็นว่าเป็นการกระทำมีส่วนที่สร้าง
ความแตกแยกให้เกิดขึ้นระหว่างสังคมของไทยพุทธและไทยมุสลิม ดังจะเห็นได้จากการโต้ตอบ
อย่างเผด็จมันระหว่างกำนันมะยิกับอับดุลกาเดร์

"ดูย" มะยิขากเสลดถ่มน้ำลายลงพื้น "ไฉ้งมงาย"

"แกนะชิงมงาย" คนหน้าเหี้ยมจากภูเขาคะโกลนคำอย่างเคียดแค้น
"ถูกล้างสมองจนลืมกำพืดตัวเองไม่พอ ยังเป็นทาสรับใช้รัฐอีก ให้อมือ
ปราบหน้าใจ ข้ากำลังปฏิบัติปลดแอกประชาชนจากการที่กดขี่ทางเชื้อ-
ชาติ ศาสนา ภาษา"

"สร้างความแตกแยกต่างหาก ชาวมุสลิมที่นี่ ต้องการสันติ แนว
ทางปฏิบัติต้องสร้างสรรค์ไม่ใช่ทำลาย" กำนันมะยิค้าน "เข้าใจคำพูด
ของซาร์เปลา ไม่ว่าพุทธหรือมุสลิม เมื่อเกิดมาภายใต้ร่มธงไตรรงค์
สิ้นเดียวกันทุกคนคือไทย หยุตการกระทำของแกเถอะ มันสร้างความ
แตกแยกมากกว่าปฏิบัติ"

(ตะวันโชนแสง, หน้า 44)

6.2 อาชญากรรมในรูปแบบการก่อการร้าย

การเคลื่อนไหวของขบวนการก่อการร้ายมีเป้าหมายอยู่ที่การได้มาซึ่งอำนาจการปกครองของตนเอง ขบวนการดังกล่าวนี้เกิดจากการรวมกลุ่ม และความร่วมมือกันระหว่างอดีตเจ้าเมือง นักการเมือง ผู้นำศาสนา และกลุ่มอาชญากร แต่การจับคนเรียกค่าไถ่ เรียกค่าคุ้มครอง ช่มชู้รีดไถในลักษณะเก็บภาษีเถื่อน การกระทำในลักษณะนี้เป็นการก่ออาชญากรรมที่แอบแฝงมาในรูปแบบของการก่อการร้าย นักเขียนนำเอาเหตุการณ์มาสะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องสั้นเหล่านี้

สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ สมศักดิ์ สุวพิชญภูมิ ได้สะท้อนให้เห็นความซับซ้อนของปัญหาที่มีลักษณะเป็นคลื่นลูกเก่า คลื่นลูกใหม่ คลื่นใต้น้ำ และคลื่นคะนองฝั่ง ลักษณะที่เป็นคลื่นลูกเก่าเกี่ยวเนื่องกับขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของอดีตเจ้าเมืองและนักการเมือง โดยมีกลุ่มอาชญากรให้การสนับสนุน สถานการณ์เริ่มรุนแรงขึ้นเมื่อมีผู้นำศาสนาเข้ามาร่วมขบวนการ ดังจะเห็นได้จากกรณีกบฏดุซงญอ เมื่อปี พ.ศ.2491 นักเขียนบรรยายให้เห็นภาพเหตุการณ์ว่า

ในยุคนั้นเกิดความเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า กลายเป็นแผ่นดินเดือดเลือดนองปรุพืจนลุกเป็นไฟ เพราะมีชนกลุ่มหนึ่งตั้งตนเป็น "กบฏ" ต่อราชอาณาจักรไทย...ทั้งนี้สืบเนื่องมาจาก "นักบุญ" ในทางศาสนาผู้หนึ่งตั้งกลุ่มก่อการร้ายขึ้น ประกาศเขตอิทธิพลไม่ยอมขึ้นต่อแผ่นดินสยาม จนเป็นเหตุให้เกิดคำนิยามขึ้นมาจนเป็นที่แพร่หลายนั่นคือ "กบฏดุซงญอ"

(สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, หน้า 182)

เมื่อกบฏดุซงญอถูกรวบปราบจนกระทั่งเหตุการณ์สงบลง นักเขียนย้ำความเห็นของตนว่าปัญหาคลื่นลูกใหม่เกิดขึ้นมาอีกลักษณะหนึ่งที่เรียกว่า คลื่นลูกใหม่ ได้แก่ การจับคนเรียกค่าไถ่ บิดสวนยาง เรียกค่าคุ้มครอง รีดไถในลักษณะเก็บภาษีเถื่อน ซึ่งเป็นการก่ออาชญากรรมที่แอบแฝงมาในรูปแบบของการก่อการร้าย นักเขียนได้แสดงแนวคิดผ่านการบรรยายเรื่องตอนหนึ่งว่า

โจรภาคใต้ระบอบไปทั่วเมือง สิ่งที่ไม่เคยพบเห็นก็เกิดขึ้นในยุคนั้น และติดต่อกันมาจนถึงตราบปัจจุบัน

อาทิ จับคนเรียกค่าไถ่ ปิดสวนยางเรียกค่าคุ้มครอง แม้กระทั่ง นาข้าวและโรงสีก็ยังพลอยฟ้าพลอยฝนไปด้วย

ถนนหลวงที่เกิดขึ้นจากภาษีของราษฎรก็ถูกกลุ่มโจรก็กีดขวาง ๆ แม้ อธิติพลประกาศปิดเส้นทาง ไม่ยอมให้เจ้าของรถยนต์ใช้เป็นหนทาง คมนาคม จนกว่าจะเรียกค่าคุ้มครองให้เรียบร้อย...

ถ้าเจ้าของรถเมล์รายใดซัดขึ้นจะถูกยิงข่มขู่และเผารถทันที

โดยเฉพาะผู้โดยสารรถยนต์ ทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม เด็กและ คนชรา ซึ่งไม่รู้วิธีไหนอันไหนต้องพลอยมารับเคราะห์กรรมถูกยิงตายไป แล้วหลายราย...

นอกจากนี้โจรภาคใต้ยังเก็บภาษีเดือนจากพ่อค้าที่อาศัยตามชนบท ห่างจากตัวเมือง โดยส่งสาขามาเก็บเงินเป็นรายเดือน หรือไม่ก็รายปี

(สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, หน้า 188)

ปัญหาคลื่นลูกใหม่มีความรุนแรง และมีผลกระทบต่อชาวบ้านโดยตรง การจับตัวเรียกค่าไถ่ เรียกค่าคุ้มครอง หรือการกระทำในลักษณะปล้นชิงทรัพย์เป็นอีกสถานการณ์หนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมือง เนื่องจากมีผู้บงการอยู่เบื้องหลัง นักเขียน แสดงความเห็นไว้

โจรภาคใต้ที่ก่อการร้าย และสร้างความวุ่นวายขึ้นมานั้น มีสาย โยงใยมาจากจอมมงการใหญ่... ผู้นั้นคือตวนกูยะลานาแซ หรือนาย อุดุลย์ ณ สายบุรี ซึ่งเป็นเชื้อสายเจ้าเมืองเก่า ที่รับช่วงอุดมการณ์ แฉ่งแยกดินแดน ผู้เป็นหัวหน้ากบฏคนสุดท้าย

(สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, หน้า 189)

สำหรับคลื่นใต้น้ำนั้นเป็นปัญหาที่สงบในบางครั้ง แต่เคลื่อนไหวในบางครั้ง ขึ้นอยู่กับการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นักเขียนชี้ให้เห็นปัญหาอย่างตรงไปตรงมาด้วยการบรรยายเรื่องว่า

ยะลา บัตตานี และนราธิวาส ยังคงเดือดร้อนและตกอยู่ภายใต้การคุกคามของกลุ่มโจร แม้ว่าเวลาใด เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการปราบอย่างจริงจัง กลุ่มคนร้ายก็จะหลบหนีขึ้นไปอยู่บน "เทือกเขาบูโค" ... โดยสะสมเสบียงอาหารนำขึ้นไปอยู่บนเทือกเขาบูโค นั่งกินและนอนกินได้ตั้งหลายเดือน และจะหยุดก่อการร้ายเพียงชั่วคราว เมื่อเห็นตำรวจหยุดเคลียร์พื้นที่แล้ว จากนั้นหัวหน้าโจรก็ต่าง ๆ ส่วนมากอยู่ภายใต้อาณัติของเปาะเยะ หรือคือระ ก็รวบรวมกำลังพลลงจากภูเขา เริ่มทำการอาละวาดอีกต่อไป

(สถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้, หน้า 190)

นักเขียนย้ำในทัศนะของตนว่า ครูเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ถูกพวกโจรคุกคามความปลอดภัย เช่น รัตโก ช่มชู่ ด้วยการคุกคามให้เกิดความหวาดกลัว จนกระทั่งปลายปี พ.ศ.2517 คาโอ๊ะ เจ๊ะเต็ง โจรก่อการร้ายชื่อดัง พร้อมด้วยสมุนบุกเข้าจับครูสาวโรงเรียนบ้านกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา แล้วนำตัวหนีเข้าป่า กลุ่มครูจึงได้รวมตัวชุมนุมประท้วงเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลกำหนดมาตรการแก้ปัญหาเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของครู รวมทั้งสุจริตชนโดยทั่วไป ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกลายเป็นจุดบอดที่มีผลกระทบต่อการศึกษาและกำลังใจของครูเป็นอย่างมาก

ส่วนปัญหาคลื่นคะนองฝั่ง เป็นปัญหาที่เกิดจากโจรกลุ่มต่าง ๆ มอบตัวกับทางราชการ ความจริงน่าจะเป็นผลดี แต่กลายเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงในรูปแบบใหม่ขึ้นมาอีก กฎหมายของบ้านเมืองไม่สามารถลงโทษโจรเหล่านั้นได้ เนื่องจากไม่มีผู้ใดกล้าให้ปากคำเป็นพยานหลักฐาน เพราะเกรงกลัวว่าตนจะไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

โจรที่มอบตัวกับทางราชการบางคนจึงเป็นผู้มีอิทธิพลกลับมาสร้างความเดือดร้อนด้วยการข่มขู่คุกคามความปลอดภัยของสุจริตชนโดยทั่วไป โจรบางคนไม่ยอมมอบตัวกับทางราชการ แต่หนีไปเข้าร่วมเป็นพลพรรคของขบวนการโจรก่อการร้าย ประกอบกันได้รับความช่วยเหลือจากอดีตเจ้าเมือง และนักการเมืองบางคน รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือในด้านที่อยู่อาศัยจากประเทศมาเลเซีย โจรธรรมดาจึงแปรสภาพกลายมาเป็นโจรก่อการร้ายที่มีอิทธิพลในการเคลื่อนไหว เปาะเยะเป็นโจรชื่อดังอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นตัวอย่างให้เห็นในเรื่องโจรธรรมดาหลบหนีการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ไปเข้าร่วมกับขบวนการโจรก่อการร้าย นักเขียนย้ำว่า

ในจำนวนโจรที่มอบตัวนั้น มีอยู่คนเดียวที่ไม่ยอมโผล่หัวออกมาเป็นคนดี... เขาผู้นั้นหลบหนีไปอยู่ที่อำเภอป่าเซมูเต๊ะ รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

โดยสยบเข้าอ้อมอกของ ดวนกฤษะลานาแซ หรือ นายอคุลย์ ณ สายบุรี

เปาะเยะ หรือคือเระ ถูกส่งตัวเข้ามาดำเนินการตามแผนแบ่งแยกดินแดน โดยอาศัยอยู่ตามชายแดนภาคใต้ คอยปลุกระดมมวลชนให้แข็งข้อต่อรัฐบาลไทย จัดตั้งเป็นกองโจรสร้างความวุ่นวายอยู่ทั่วหัวระแหง...

พฤติการณ์โจรภาคใต้กับขบวนการแบ่งแยกดินแดน มีจุดหมายอย่างเดียวกันนั่นคือ...ต้องแยกดินแดน 3 จังหวัดภาคใต้ ประกาศอิสรภาพเป็น "สาธารณรัฐปัตตานี" โดยมอบหมายให้ ดวนกฤษะลานาแซ หรือ นายอคุลย์ ณ สายบุรี ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี

ทราบใดที่รัฐบาลยังนิ่งนอนใจ ดินแดน 3 จังหวัดภาคใต้จะต้องลุกเป็นไฟ และอาจจะถูกเฉือนออกไปก็ได้

(สถานการณ์ 3 จังหวัดภาคใต้, หน้า 197)

พรุ้งนี้...ก็สายเกินไปแล้ว ของ สุจินต์ พรหมยก สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นจากความตกต่ำของเศรษฐกิจ ครอบครัวยุคใหม่ที่รัฐไม่มีแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดีขึ้นก็จะไม่สามารถแก้ปัญหาการก่อการร้ายให้สิ้นสุดลงอย่างถาวร คงจะเห็นได้จากทัศนะของนักเขียน

ก็เมื่อรัฐบาลไม่มีแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดภาคใต้ว่าจะพัฒนาไปสู่ไหนกันแล้ว ก็อย่าหวังเลยว่าการปราบปรามโจรผู้ร้ายในสามจังหวัดภาคใต้จะสิ้นซากได้

การจับตัวเรียกค่าไถ่ การเรียกค่าคุ้มครอง คงปราบปรามให้หยุดชะงักได้เพียงชั่วระยะหนึ่ง หรือชั่วครึ่งชั่วคราวเท่านั้น

(พรุ้งนี้...ก็สายเกินไปแล้ว, หน้า 49)

ข่าวลือ ของ มกุฏ อรดี นำเอาอาชญากรรมที่แอบแฝงมาในลักษณะการก่อการร้ายมาชี้ให้เห็นสภาพความเป็นจริง การก่ออาชญากรรมในลักษณะจับคนเรียกค่าไถ่หรือข่มขู่เรียกค่าคุ้มครอง ทั้งที่เป็นการกระทำของโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน อาชญากรรมในลักษณะนี้เกิดจากการกระทำของพวกสวมรอยโดยอาศัยสถานการณ์และเงื่อนไขทางการเมืองเป็นเครื่องมือ นักเขียนสะท้อนให้เห็นปัญหาผ่านคำสนทนาระหว่างโรมานกับผู้ใหญ่บ้าน

"...ฟัง ๆ ดูแล้วมันเหมือนกันทุกแห่ง หนแรกก็มีข่าวเฉพาะแต่แถบชายแดนนั้นหรอก แต่ครั้นนานเข้ามันค่อย ๆ ลุกลามขึ้นมาเรื่อย ๆ ก็นวงกว้างออกไปทุกที ๆ"

"เห็นเขว่ามันจะยึดเมือง..."

"ไม่ใช่หรอก" โรมานค้านลากเสี่ยวาวอย่างรู้แหว และเขาก็ขยายความออกมา "พวกที่มันสวมรอยต่างหาก ไข่เรื่องแยกเรื่องแบ่งนะมันซา ๆ ลงแล้ว ที่นี้ก็พวกที่อยากได้เงิน...ก็มันง่ายดีไม่ใช่หรือ"

(ข่าวลือ, หน้า 83-84)

เปาะจิ ของ ณรงค์ฤทธิ์ ศักการณรงค์ นำเอาอาชญากรรมในรูปแบบการก่อการร้ายมาสะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากนโยบายของรัฐเปิดช่องทางให้กลุ่มโจรที่กลับใจมามอบตัวกับทางราชการเพื่อร่วมพัฒนาชาติไทย ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นประโยชน์อย่างดีที่สุดสำหรับผู้กลับใจเหล่านั้น เป็นเหตุให้เกิดอาชญากรรมการเลียนแบบที่มีพฤติกรรมที่ไม่แตกต่างไปจากการก่อการร้าย บุคคลบางคนฉวยโอกาสไปเป็นโจรจับคนเรียกค่าไถ่ รีดไถ ช่มชู้บิดสวนยาง และสถานประกอบการธุรกิจการค้าเพื่อเรียกค่าคุ้มครอง แม้แต่ทางทะเลก็ได้เกิดเหตุการณ์ปล้นเรือชาวญวนอพยพ อาชีซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ยพยายามจะอาศัยช่องว่างจากนโยบายของรัฐมาใช้เป็นเงื่อนไขในการก่ออาชญากรรม นักเขียนนำเอาปัญหามาตีแผ่ให้เห็นรายละเอียดผ่านการพูดโต้ตอบกันระหว่างอาชีกับเปาะจิ

"เปาะจิ แกอยากรวยไหมล่ะ"

"ตามบ้า ๆ ใครบ้างไม่อยากรวย"

"ข้ามีหนทาง รวยแน่ถ้าแก่ร่วมมือ"

"จะให้ทำยังไง" เปาะจิรีบถาม

"ขึ้นเขา เรียกค่าไถ่" อาชีพูดชัดถ้อยชัดคำ "แค่สองสามเดือนก็

รวย"

(เปาะจิ, หน้า 23)

เปาะจิไม่เห็นด้วยกับอาชีจึงปฏิเสธ และไม่ยอมให้ความร่วมมือ แต่อาชียังพยายามชักชวนให้เปาะจิร่วมมือด้วยการอ้างถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากทางราชการ นักเขียนย้าให้เห็นปัญหาผ่านคำพูดโต้ตอบของตัวละครตอนหนึ่ง

"ฟังข้าก่อน" อาชีพูด "ข้าไม่ได้หมายความว่าเราจะเรียกค่าไถ่ตลอดไป ทำซักรี่ห้าครั้งพอได้เงินตั้งตัวได้ จากนั้นค่อยลงเขามอบตัวกับทางการ ถ้ามีปืนเอ็ม.16 มาให้ทางการด้วย เขาให้ราคากระบอกละตั้ง 5 พัน แถมยังแจกปืนลูกซองคืนให้เราไว้ป้องกันตัวอีก ฟังนะ เปาะจิ พอมีเงินแล้วเราก็นำเรือหางลาซักล่า"

"แกดันไปละมัง" เปาะจิพูดเหยียด ๆ "พวกเรือซาตทุนกันเป็น
แถว น่านทะเลไทยที่ไหนมีปลาให้แกหา"

อาชียม์อย่างผู้ชนะ แล้วสาธยายคือ "ใครนอกแกล่ะว่าจะออก
เรือหาปลา ออกทะเลล่าฉวนต่างหาก เจอซึกเหี่ยวสองเหี่ยวไม่ต้อง
ผ่าท้องผ่าพุงมันหรือก เอาแค่ทองแล้วส่งขึ้นฝั่ง แค่นี้ก็รวย"

"ไม่ ข้าไม่ทำเด็ดขาด" เปาะจิขึ้นเสียงปฏิเสธ

"ก็ได้อ" อาชียม์เสียงกร้าว "ถ้าไม่ทำอย่างข้า แกซื้อรถตุ๊ก ๆ
ใหม่เอี่ยมมาวิ่งซึกคัน ซึคร้านจะสบาย"

"ไม่ อาชีย ข้าไม่ทำ"

"เชื่อเหอะน่า" อาชียปลอบเสียงนุ่มนวล "ที่ท่า ๆ กันมาตั้งตัวได้
ทั้งนั้น เราไม่ทำเป็นอาชียตลอดไปนี่"

(เปาะจิ, หน้า 23)

6.3 นโยบายของรัฐ

จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากภูมิภาค
อื่นของประเทศ นโยบายของรัฐที่นำมาปฏิบัติจึงมีข้อพิเศษแตกต่างออกไป เพื่อให้สอดคล้อง
กับสภาพความเป็นจริง เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นบางปัญหามีความซับซ้อนละเอียดอ่อน การ
แก้ไขปัญหาในลักษณะใด ๆ จะต้องใช้ความระมัดระวังและจะต้องใช้วิธีการตามเป็นอย่างมาก
ด้วยเหตุนี้นโยบายของรัฐจึงมีความสำคัญตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น การแก้ปัญหบางอย่างจะ
ต้องกระทำอย่างฉับพลันทันที่ บางอย่างต้องอาศัยความสุ่มรอบคอบ ความผิดพลาดแม้จะ
มีเพียงเล็กน้อยหรือเกิดขึ้นจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจจะถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือเคลื่อนไหว
ทางการเมืองได้ทุกโอกาส นักเขียนนำเอาเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาเหล่านั้นมาสะท้อนให้เห็น
แง่มุมต่าง ๆ ในเรื่องสั้น เช่น

คอยนายก ของ ชาตรี สำราญ เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ได้ชี้ให้เห็นว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถ้าไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันที่ว่าจะกลายเป็นปัญหา ทำให้เกิดความหวาดระแวง เข้าใจผิดต่อกัน และไม่เป็นผลดีต่อบ้านเมือง อย่างกรณีเหตุการณ์ฆ่าหมู่ราษฎร 5 ศพ แล้วโยนทิ้งน้ำที่สะพานกอตอ เขตรอยต่ออำเภอสายบุรีกับจังหวัดนราธิวาส เหตุการณ์ครั้งนั้น ดึง เครียดและมีผลกระทบทางการเมืองที่มีความสำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่ง นักเขียนแสดงแนวคิดสะท้อนให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา

ผลทั้งหมดนี้เกิดจากน้ำผึ้งหยดเดียวของกรณีที่มีประชาชนเข้าใจว่าทหาร นาวีกโยอินฆ่าหมู่ราษฎร 5 ศพ แล้วโยนทิ้งน้ำที่สะพานกอตอ อำเภอสายบุรี จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2518 และแนวร่วมศูนย์พิทักษ์ประชาชนได้ร่วมประท้วง ณ บริเวณศาลากลางจังหวัด เรียกร้องความเป็นธรรมให้รัฐบาลถอนทหารออกจากสามจังหวัดภาคใต้ และผู้ร่วมชุมนุมต้องการจะ "พบนายก" เพียงคนเดียว คนอื่นเขาไม่ต้องการแล้ว เหตุการณ์ก็ค่อยตั้งเครียดขึ้นทุกขณะ จนเมื่อคืนวันเสาร์รายอนี้เอง ขณะที่มีคนมาฟังการอภิปรายกันมาก มือที่สามก็เลยถือโอกาส ขว้างระเบิดเข้ามายังกลุ่มผู้ประท้วงตาย 11 ศพ

(คอยนายก, หน้า 202)

นักเขียนได้ชี้ว่า เมื่อกลุ่มผู้ประท้วงโดนระเบิดเสียชีวิตจำนวนมากถึง 11 คน โดยมีมือการกระทำของผู้ที่ถูกเรียกว่า "มือที่สาม" สถานการณ์ทางการเมืองรุนแรงขึ้นตามลำดับ กลุ่มผู้ประท้วงได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อรัฐโดยให้นายกรัฐมนตรีไปพบประชาชนเพื่อแก้ปัญหโดยเร่งด่วน นักเขียนบรรยายเรื่องชี้ให้เห็นปัญหาว่า

กลุ่มผู้ประท้วง ย้ายชบวนมาทำการประท้วงที่มัสยิดกลาง เสียงอภิปรายปลุกระดมตั้งสนั่น คลื่นคนจากตำบลและอำเภอต่าง ๆ ยังคงทยอยเข้ายังสถานที่ประท้วง ยิ่งใกล้วันยื่นคำขาดให้นายกรัฐมนตรีมาพบประชาชน คนที่ไม่ร่วมในขบวนการก็ไม่กล้าออกมาเดินในตลาด ร้านค้าต่าง ๆ จะ

จะปิดประตูตั้งแต่มืดยังไม่ทันมีค ผู้มีเงินส่วนใหญ่จะอพยพลูกหลานไปอยู่ต่าง
จังหวัด ร้านค้าทองปิดตายมาตลอดเวลาประห้วง

(คอยนายก, หน้า 209)

เหตุการณ์น้ำผึ้งหยดเดียว วุลกลามออกไปจนกลายเป็นปัญหาใหญ่กระทบ
ต่อการเมืองและส่วนรวม ด้วยเหตุนี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถ้าไม่ได้รับการแก้ไขอย่างทันที่หวังที่มัก
จะบานปลายขยายผลออกไปและมีผลกระทบต่อการเมือง

สิ่งที่เกิดขึ้น ของ มกุฏ อรดี สะท้อนให้เห็นปัญหาทางการเมืองที่
เกิดขึ้นจากความผิดพลาดในการปราบปราม เนื่องจากการก่ออาชญากรรมมีหลายรูปแบบ เมื่อ
เกิดขึ้นในพื้นที่ที่อิทธิพลของขบวนการโจรก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน อาจจะถูกมองว่าเป็นการ
ก่อการร้าย การปราบปรามด้วยวิธีการรุนแรง อาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดความเข้าใจผิดจน
กลายเป็นปัญหาใหญ่โตขึ้น ความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงก่อให้เกิดความหวาดระแวงและวิตก
ทุกข์ร้อนแก่ชาวบ้าน ปัญหาที่เกิดขึ้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อการเมือง ยังส่งผลกระทบต่อ
ชาวบ้านด้วย นักเขียนได้ชี้ให้เห็นปัญหาผ่านการเล่าเรื่องของตัวละครว่า

การอยู่บนบ้านก็เชื่อว่าปลอดภัย เคยได้ยินกันอยู่ว่ามีคนเผาบ้านทั้ง
หมู่บ้าน วิหุเขานอกว่าพวกผู้ก่อการร้ายทำอะไรร้าย ๆ เหมือนชื่อ
ของมันได้ง่าย ๆ

(สิ่งที่เกิดขึ้น, หน้า 72)

จดหมายจากนักษิได้ ของ มกุฏ อรดี สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาทาง
การเมืองที่เกิดจากความไม่เข้าใจภาษา เมื่อพูดกันคนละภาษา ต่างฝ่ายต่างไม่เข้าใจภาษา
ของกันและกัน ความเข้าใจผิดจึงเกิดขึ้นได้เสมอ ถ้าเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นกลไกของรัฐไม่ใช้ความ
ระมัดระวัง กระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยปราศจากความรอบคอบ ไม่ใช้ดุลยพินิจอย่างมีวิจารณ-
ญาณ อาจนำไปสู่ความผิดพลาดเป็นปัญหาได้ตลอดเวลา อย่างเช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะที่
เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามจับกุมผู้ร้าย เมื่อพบชาวบ้านเดินผ่านมาจึงซักถาม เนื่องจากพูดกัน

คนละภาษา ต่างฝ่ายต่างไม่เข้าใจภาษาของกันและกัน ความเข้าใจผิดจึงเกิดขึ้น ซึ่งนักเขียนได้นำเอารายละเอียดของปัญหามาสะท้อนผ่านคำพูด ตัวละครซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่กับชาวบ้านว่า

"เป็นพวกโจรหรือเปล่า... เห็นพวกโจรไหม..." ชาวบ้าน
คนนั้นสั่นหน้า พรีาที่เขาถืออยู่ในมือถูกแย่งชิงไป

"ทำไมไม่พูด" แล้วเขาก็พูดด้วยภาษาบรรพบุรุษ ซึ่งเจ้าหน้าที่
ตำรวจไม่มีใครแปลความได้ เขาไม่รู้นั้นเป็นการปลุกโทสะให้เกิด
ขึ้นอย่างฉับพลัน คำพรีาถูกตีเข้าที่แขนของเขาเอง เขาตกใจและ
งุนงงมากขึ้น

"มันส่งไอ้หมอนี่มาถ่วงเวลาแน่ ๆ" แล้วเขาก็โตนเตะแรง ๆ
จน... อัจฉริยะไหลเปียกผ้านุ่งที่นุ่งอยู่ แต่เขาก็ยังไม่อาจพูดภาษาที่
เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถเข้าใจอยู่นั่นเอง ภาษาที่เขาพูดในตอนแรกก็
หายไปด้วย

(จดหมายจากปักษ์ใต้, หน้า 18)

อุกขัยที่ตะบิงตังงี ของ จินต์ วิชาตะกลัส เป็นเรื่องสั้นที่สะท้อนให้
เห็นปัญหาที่เกิดเนื่องจากความบกพร่องของทางราชการโดยตรง ขณะที่พวกโจรมีอาวุธที่คิ
ทันสมัยเพื่อใช้สำหรับต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจกลับประสบปัญหาในเรื่อง
อาวุธที่ใช้ในการปราบปรามด้วยประสิทธิภาพ นอกจากนี้ฝ่ายโจรยังอยู่ในที่มั่นซึ่งเป็นทำเลของ
ภูมิประเทศที่ดีกว่าทุกประการ ดังจะเห็นได้จากนักเขียนซึ่งนำเอาเหตุการณ์มาสะท้อนให้เห็น
รายละเอียดว่า

ทางกองกำกับการได้ส่งผมไปยังอำเภอบันนังสตา ซึ่งเป็นอำเภอที่มีการ
ช่องสุ่มของกลุ่มโจรมากที่สุดเพราะภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน
เต็มไปด้วยหมดเกือบทั้งท้องที่ของอำเภอ จากตัวจังหวัดถึงอำเภอบันนัง-
สตาเป็นถนนลาดยางอย่างดี แต่ก็มีควนเขาอยู่แทบตลอดทาง สองฟาก
นั้นเป็นป่าอย่างทึบไปตลอด... ภูมิประเทศเหมาะสำหรับคักขุ่มโจรมติเป็น

อย่างยิ่ง... ตำรวจเคยถูกข่มขู่โจมตีหลายครั้ง รถแท็กซี่ซึ่งวิ่งผ่านบันนัง-
स्ताไปอำเภอเบตง ก็ถูกกันทางจับคนไปเรียกค่าไถ่อยู่บ่อย ๆ

(ถูกข่มขู่ที่ตะบิงตังจี่, หน้า 35)

หมู่บ้านตะบิงตังจี่ หรือที่เรียกเป็นภาษาไทยว่าบ้านตลิ่งชัน เป็นชุมชน
ไทยมุสลิม อยู่ในเขตอิทธิพลของขบวนการโจรก่อการร้าย หมู่บ้านแห่งนี้ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบันนังस्ताซึ่งเป็นแหล่งช่องสุ่มที่สำคัญของกลุ่มโจร การก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความหวาดผวาก่อให้เกิดความไม่สงบเป็นอย่างมาก ทางราชการจึงส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปดูแลรักษาความปลอดภัย การปะทะกันแต่ละครั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นฝ่ายเสียเปรียบเนื่องจากอาวุธของฝ่ายโจรมีประสิทธิภาพและทันสมัยดีกว่า นักเขียนย้ำให้เห็นข้อบกพร่องของรัฐว่า

เราใช้ปืนลูกซอง มันก็ใช้ปืนลูกซอง เราใช้เอ็มวัน เอ็มทู มันก็
ใช้เหมือนกัน เราใช้เอ็มสิบหก เอ็มเจ็ดสิบเก้า มันก็มีใช้เหมือนกัน

(ถูกข่มขู่ที่ตะบิงตังจี่, หน้า ๓3)

เจ๊ะอุเซ็ง ของ ประพนธ์ เรื่องณรงค์ สะท้อนให้เห็นปัญหาทางการเมืองที่เกิดจากความไม่ซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นกลไกของรัฐ กำนันยูโซะซึ่งถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่บ้านเมืองและเป็นกลไกของรัฐกระทำความคิดโดยวางแผนอุบายในการเสวยผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง กำนันยูโซะยิงโกเต็งพ่อค้ารับซื้อยางแผ่นตาย แต่กลับกล่าวหาว่าเจ๊ะอุเซ็งเป็นผู้ร้าย จึงได้ควบคุมตัวเอาไว้ เจตนาที่แท้จริงคือหลอกล่อให้เจ๊ะอุเซ็งตกหลุมพรางกลายเป็นโจรเรียกค่าไถ่ แล้วใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความคิด เหตุการณ์ในลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องกลายเป็นโจรไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นกลไกของรัฐจะคอยเป็นผู้บงการอยู่เบื้องหลัง อย่างเช่น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเจ๊ะอุเซ็ง เขาถูกหลอกล่อให้กระทำความคิดด้วยเงื่อนไซเป็นเงินค่าตอบแทนจำนวนมาก นักเขียนได้นำเอาเรื่องราวมาสะท้อนผ่านคำพูดของเจ๊ะอุเซ็ง ซึ่งเป็นตัวละคร

"จับครุฑึงในหมู่บ้านเพียง 2 คน พร้อมกับเรียกค่าไถ่คนละ 5
หมื่น แล้วแกะจะได้ค่าเหนื่อยคนละ 2 หมื่น"

(เจ๊ะอุเซ็ง, หน้า 25)

ตินขาว ของ หวีวิวัฒน์ โกไทยกานนท์ สะท้อนให้เห็นความไม่พร้อม
ของทางราชการในการปราบปรามโจรกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะความบกพร่องในเรื่องการวาง
แผน ฝ่ายโจรจะรู้การเคลื่อนไหวรวมทั้งแผนการต่าง ๆ ของทางราชการล่วงหน้าเสมอ
การปราบปรามจึงไม่ประสบผลสำเร็จ นักเขียนได้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมาว่า

ปัญหาเรื่องแผนแตกนี้ ความจริงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ ๆ สำหรับ
เหตุการณ์นั้นก็อย่างที่รู้ ๆ กัน ประการแรก เพราะเกลือเป็นหนอน
ประการต่อมา เพราะเกลือไม่เค็มจริง พอรู้ว่าต้องเข้าแผน ความ
เคลื่อนไหวผิดสังเกตจะเกิดขึ้นทันที...ก็ตลาดตามอำเภอห่างไกลมัน
แคบออกอย่างนี้ แล้วจะไม่ให้แผนมันแตกได้อย่างไร

(ตินขาว, หน้า 158)

จุดยืนในจุดเดือด ของ ณรงค์ฤทธิ์ ศักการณรงค์ สะท้อนให้เห็นถึง
ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการที่ขาดความเข้าใจสภาพทางสังคมของท้องถิ่น
ความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการกับประชาชนเป็นไปในลักษณะผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง ไม่ได้
เป็นไปในลักษณะผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ ข้าราชการขาดความรู้ลึกซึ้งฝักใฝ่ชอบ ไม่ให้ความ
ใกล้ชิดเป็นกันเองกับประชาชนที่มาขอใช้บริการ นักเขียนชี้ให้เห็นว่าการกล่าวหาให้ร้ายว่า
เป็นโจรแบ่งแยกดินแดนอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แสดงให้เห็นว่ายังมีข้าราชการเป็นจำนวน
มากที่ยังมีจิตใจฝังอยู่ในระบบเจ้าขุนมูลนาย ไม่บริการเพื่อให้ประชาชนเกิดความประทับใจ
ดังจะเห็นได้จากรอเซะโต้ตอบกับครุ

"คិតคูชิครู ชาวบ้านไม่รู้ภาษาไทย บางคนยังไม่จบชั้นประถมสี่ การเมืองเป็นอย่างไรไม่รู้ จะแบ่งแยกดินแดนยังไง เวลาไปติดต่อ ธุระที่อำเภอ เมื่อพูดไม่รู้เรื่อง ข้าราชการบนอำเภอก็ข่มขู่ ตะคอก เหมือนไม่ใช่คน ข้าราชการไม่เคยเป็นมิตรกับประชาชน"

(จุดเย็นในจุดเดือด, หน้า 22)

นอกจากนี้ จุดเย็นในจุดเดือด ยังได้สะท้อนให้เห็นความบกพร่องและความผิดพลาดของการแก้ปัญหาอีกด้วย ปัญหาโจรผู้ร้ายมีความละเอียดอ่อนซับซ้อน การปราบปรามถ้าจะให้ได้ผลก็ต้องศึกษาทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อจะได้แก้ปัญหาได้ตรงจุด ดังจะเห็นได้จากโต๊ะครูเจ้าของปอเนาะเล่าเรื่องราวให้ "ผม" ซึ่งเป็นครูไปสอนในปอเนาะ ฟังในครั้งแรกที่ไปถึง

"รัฐบาลปราบโจร มัวไปปราบโจรบนเขา ไม่มีวันหมดสิ้น"

"เพราะอะไรหรือครับ โต๊ะครู"

"โจรไม่ได้อยู่บนภูเขา"

"อยู่ที่ไหน"

"อยู่กับประชาชนตามหมู่บ้าน" โต๊ะครูพูดซัดถ้อยซัดคำ "ถ้ารัฐบาลจะปราบโจรให้หมด ต้องเข้าถึงจิตใจชาวบ้าน ศึกษาความเป็นอยู่แล้วสนองความต้องการให้ตรงจุด ใคร ๆ ก็อยากอยู่อย่างมีความสุขกับครอบครัว เมื่ออยู่ไม่ได้ทางเลือกสุดท้ายคือเป็นโจร"

"รู้หรือว่าใครเป็นโจร"

"รู้ซิ" โต๊ะครูรับในทันที "โจรที่แท้จริงลงจากเขาออกป่ามาอยู่กับชาวบ้าน ที่ใดมีความเดือดร้อน ความทุกข์ยาก ความมอยุติธรรม ที่นั่นมีโจร โจรไม่ได้อยู่ในป่าหรือบนเขา มันอยู่ในความคิด"

(จุดเย็นในจุดเดือด, หน้า 22)

เสียงร้องไห้บนภูเขา ของ เฉริงค์ฤทธิ์ คักการฉริงค์ ก็เป็นเรื่องสั้น
 อีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความไม่จริงจังของนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
 รัฐเปิดโอกาสให้ขบวนการโจรก่อการร้ายมอบตัวกับทางราชการ เพื่อร่วมมือพัฒนาชาติไทย
 แต่การช่วยเหลือของทางราชการจึงไม่บรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากการปฏิบัติตามนโยบายที่
 กำหนดเอาไว้มีอุปสรรคหลายอย่าง เบ้ามะ และครอบครัวเป็นตัวอย่างของผู้กลับใจร่วม
 พัฒนาชาติไทยที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งที่ครั้งแรก
 ผู้ว่าราชการจังหวัดรับปากกับเขาอย่างจริงจังเห็นได้จากคำพูดของผู้ว่าราชการจังหวัดที่กล่าว
 กับเบ้ามะในวันมอบตัวกับทางราชการ

"ยินดีต้อนรับ เรามีความตั้งใจสำหรับคุณและครอบครัว" คำพูด
 ของผู้ว่าราชการจังหวัดแว่วขึ้นในความทรงจำ เหมือนจะตอกย้ำความ
 รู้สึกของชายชราให้ทบทวนถึงเหตุการณ์ในช่วงที่เกือบครึ่งปีที่ผ่านมา
 "มอบตัวกับทางราชการเป็นความถูกต้อง เรา ร่วมกันพัฒนาชาติ คุณ
 ตัดสินใจได้อย่างกล้าหาญเป็นวิธีทางที่เราทุกฝ่ายแสวงหาแนวทางสันติ
 ร่วมกัน"

(เสียงร้องไห้บนภูเขา, หน้า 23)

เหตุการณ์ผ่านไปจนเบ้ามะอดทนรอไม่ไหว ประกอบกับมีปัญหาคความ
 เค็ดคร้อนได้เกิดขึ้นแก่เขาและครอบครัว จึงเข้าไปขอพบกับผู้ว่าราชการจังหวัด อักษรเลข
 เจ้าหน้าที่ห้องไม่ยอมให้เข้าพบ แม้ว่าเบ้ามะจะพยายามชี้แจงให้ทราบว่ามี ความจำเป็นต้อง
 เข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดให้ได้ การบ่ายเบี่ยงบอกปิดไม่ยอมรับฟังเหตุผลแสดงให้เห็นว่าการ
 ปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดเอาไว้ขาดความจริงใจ และไม่มีผู้รับผิดชอบดูแลเรื่องราวอย่าง
 ใกล้เคียง ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่อักษรเลขพูดคัดค้านกับเบ้ามะไม่ยอมให้เขา เข้าพบกับผู้ว่า
 ราชการจังหวัด

"ท่านไม่ว่าง มีอะไรบอกไว้ก็ได้ จะเรียนท่านให้"

อักษรเลขหน้าห้องผู้ว่าราชการจังหวัดพุดน้ำเสียงราบเรียบปกติ เป้าะมะพยายามจะพบท่านให้ได้ ชายชรายกเหตุผลขึ้นมาอ้างพร้อมกับเล่ารายละเอียดของเรื่องราวที่เกิดขึ้น อักษรเลขยังยืนกรานไม่ยอมให้เข้าพบ

"ท่านมีแขก"

"ต้องพบให้ได้" เป้าะมะรี้น "สำคัญมากที่สุด ต้องพบท่านด้วยตนเอง"

เจ้าหน้าที่คนเดิมส่ายหัวเบื่อหน่าย

"เสร็จจากรับแขก ท่านต้องเข้าประชุม ประชุมเสร็จ ท่านต้องไปราชการด่วน"

(เสียงร้องไห้บนภูเขา, หน้า 23)